

פחד דוד



פרשת
וילך

ו' תשרי
תשע"ה

938

שבת שובה

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלו"ך רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלו"ך רבי חיים פינטו זיע"א



ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

6:31 | 6:19 | 6:26 | 6:11 **הדלקת נרות**

7:23 | 7:23 | 7:24 | 7:22 **מוצאי שבת**

8:01 | 8:00 | 8:00 | 8:02 **רבינו תם**

משכיל לדוד

הקב"ה מעניק לאדם פתח לתיקון

שב לבוראו ובכך מחזק את השלום והאחוה בעולם. יש להקשות, מדוע הקב"ה ברא את האדם דוקא ביום השישי ולא קודם לכן, הרי יתכן שאם היה רואה כיצד הקב"ה בורא בעבורו עולם כזה נפלא, לא היה מגיע לחטוא בעץ הדעת. ונראה לבאר, הקב"ה ברא את האדם דוקא ביום השישי היות ויום זה רומז לתנאי שהתנה הקב"ה עם הבריאה שנבראה בשישה ימים שהיא תתקיים ותעמוד על מתכונתה רק אם עם ישראל יקבלו עליהם חמשת חומשי תורה שניתנו בהר סיני בשישי בסיוון (עי' שבת פה, א וברט"י). היום השישי בו נברא האדם רומז לאנושות כולה שהעולם יכול להתקיים רק בזכות התורה שניתנה אף היא ביום השישי לחודש סיוון.

עוד נראה לבאר שהמילה "בששי" עולה בגימטריא עם הכולל כנגד תרי"ג מצוות, שכידוע האדם נברא עם תרי"ג איברים כנגד תרי"ג מצוות, וכנגד כל איבר באדם ישנה מצוה המיוחסת לאותו איבר (עי' שערי קדושה א, א). משום כך נברא האדם רק ביום השישי ולא קודם לכן, כדי שירגיש שהאחריות על קיום הבריאה רובצת על כתפיו. שהרי העולם נברא בשביל האדם שכל מטרותו עלי אדמות היא ללמוד את התורה שניתנה בו' בסיוון, בבחינת אם לא בריתי יומם ולילה - דהיינו, ברית התורה הצריכה להילמד ולהירש יומם ולילה - חוקות שמים וארץ לא שמת.

אם האדם יפגום בתורה ויעבור על מצוותיה, הרי שבכך הוא מערער את יסוד העולם, ומכיון שהעולם יכול להיחבר ללא התורה, העניק הקב"ה לאדם פתח לתיקון על ידי שברא את התשובה, השבת הראשונה לאחר חטא האדם היתה שבת תשובה על שם התשובה שעשה האדם על חטא עץ הדעת, אותה תשובה אשר העניקה מסר לכל הדורות הבאים אחר כך שלעולם לא מאוחר מדי לשוב על החטא. ואלמלא נברא האדם ביום השישי, יתכן והיה חוטא כבר בראשית השבוע, ואם היה מחכה לשוב בתשובה עד השבת הרומזת לתשובה, מי יודע אם הקב"ה היה מאריך אפו וממשיך לקיים את העולם. נמצא שבוה שהאדם נברא ביום השישי הסמוך לשבת, יכול היה לתקן מיד את מעשהו, ובכך להביא גם תיקון לעולם שיוכל להמשיך לעמוד ולהתקיים.

מה גדולה מעלתם של אלו השבים בתשובה עד שאמרו חז"ל עליהם "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד". זכו החוזרים בתשובה לרכוש מדרגה מיוחדת זו היות והשליכו מעליהם את גאוותם והכירו בחטאייהם, ולא זו בלבד שהכירו בחטאייהם אלא התאמצו לשוב ולכפר עליהם. ולעיתים כאשר פוגעים אנו בחברינו או שולחים ידינו אל דבר מה שאינו שלנו, קשה מאוד לבוא אל החבר שבו פגענו ולהתוודות לפניו על מעשינו, ולעיתים הדבר כרוך בבושה ובביזיון על אשר הידרדרנו למדרגה כה שפילה, אך בזה שהאדם מתגבר על בושתו ומתוודה על חטאיו, הרי הוא זוכה לרכוש מקום נעלה ומובהר עד כדי כך שאפילו צדיקים גדולים אינם יכולים להימצא בו.

"וילך משה וידבר את הדברים האלה אל בני ישראל"
(דברים לא, א)

פרשת וילך נקראת בשבת תשובה, היות ובשבת זו על האדם להתעורר אל ה' אלוקיו ולשוב בתשובה שלימה על כל חטאיו, בהם ניפנה והלך למקומות אסורים או עשה מעשים האסורים על פי התורה הקדושה. כמו כן בשבת תשובה על האדם לזכור שאין לו לבוא ולטעון כנגד הקב"ה מדוע ארע עמו כך או אחרת במשך השנה שחלפה, אלא מיד ייתן תשובה לנפשו שאם באו עליו צרות וייסורים, משמעות הדבר שהיה ראוי לכך. זו בעצם התשובה האמיתית, לתפוס במעשי האבות שמעולם לא שאלו שאלות את הבורא ברוך הוא למרות שהיה בידם לשאול ולהקשות כנגד מעשי ה', אלא קיבלו על עצמם הכל באהבה גמורה וידעו שמאת ה' היתה זאת, ואם בא עליהם דבר זה או אחר, הרי שזה לטובתם אף אם אינם מרגישים בטובה בגלל כוחותיהם המוגבלים. האבות למרות שהיה בידם לשאול ולהקשות כנגד מעשי ה' יתברך, הם התקדשו והתעלו מעל עצמם בכך שקיבלו את הדין באהבה מבלי להקשות קושיות.

שבת תשובה נקראת בשם זה על שם ההפטרה הנקראת בשבת זו שבה נאמר (הושע יד, ב) "שובה ישראל עד' ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך", ונראה לבאר לשון זו, שעל האדם לשוב בתשובה שלימה ולא תשובה למחצה - עד שיגיע לידי 'דע' את ה' אלוקיך. המתבונן יראה שהמילה 'עד' בהיפוך אותיות עולה כמילה 'דע', ומשמע שתשובת האדם צריכה להיות מושלמת עד שיבוא לידי ידיעה ברורה והכרה במעשי הקב"ה שהינם רק לתועלת עבור האדם.

עוד יש לדעת שבשבת תשובה מתעוררים אורות שבעת ימים שהיו קיימים בעולם בשבת הראשונה לבריאה שהיא השבת שחלה לאחר ראש השנה. כידוע הקב"ה ברא את האדם הראשון ביום שישי אשר בו חל ראש השנה (ילקוט"ש במדבר תשפ"ב) באותו יום הקב"ה הכניס את האדם לגן עדן והזהירו שלא לאכול מעץ הדעת, אדם הראשון התפתה בעצת אשתו חוה לאכול מן העץ ולפיכך הקב"ה סילקו מגן עדן. בשבת הראשונה לבריאה הכיר האדם בחטאו ועשה תשובה בזה שאמר "מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה', וכשראה הקב"ה שהאדם מתחרט על חטאו ומכיר במעלת השבת שהיא מעין עולם הבא - מחל לו על חטאו.

אדם הראשון זכה למחילתו של ה' יתברך למרות שחטא לפניו, וזאת משום שהתחרט על מעשיו ושב בתשובה שלימה לפני ה'. נמצא אם כן שאדם הראשון לימד אותנו תשובה מה היא, שבכדי לזכות למחילת הקב"ה, יש להכיר בחטא ולהתוודות על המעשים הרעים, ומתוך שהאדם עושה שלום עם הבורא ברוך ומתקרב אליו, הרי הוא זוכה שכל עוונותיו ימחלו. כמו כן עלינו לדעת שעל מנת לזכות לליווי תמידי של ה' ושמירה מפני המזיקים, צריך להיות בשלום עם ה' בשבת תשובה, ובכך שהאדם מצוי בשלום עם הבורא בשבת תשובה, שלום זה ישפיע עליו במשך כל השנה כולה. לשבת זו יש כוח מיוחד ונעלה מתוך כך שכל תכליתה ומהותה של השבת היא 'שלום' כפי שרגילים אנו לומר 'שבת שלום', ובנוסף זוהי שבת תשובה שבה האדם

הילולא דצדיקיא



- 1 - רבי יעקב יוסף הרופא
- 2 - רבי יעקב ענתבי
- 3 - רבי אבנר ישראל הצרפתי אב"ד פאס
- 4 - רבי יצחק זאב סולוביצ'יק
- 5 - רבי דוד כנאפו אב"ד מוגאדור
- 6 - רבי שלמה בוחבוט
- 7 - רבי יחיאל מיכל מזוויעל

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il



במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א



דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

על מה מתפללים ב'מערת אבשלום'

רבי נסים יגן זצ"ל, מספר ששמע, על רבי חיים שמואלביץ שהוא נוהג להתפלל גם במערת אבשלום. ותמוה היה הדבר בעיני מאוד - אנו מתפללים על קברם של צדיקים שזכותם תגן עלינו, איזו תועלת יש מתפילה על 'מערת' של רשע?!

אבשלום היה רשע גדול, הוא היה בנו של דוד המלך ומרד במלכות דוד. הוא ניסה לגנוב את לב העם, שיבואו להישפט אצלו ולא אצל דוד המלך ואחר יכתירוהו למלך עליהם במקום דוד. אבשלום רדף אחרי דוד להרגו! בעצת אחיתופל גם לקח אבשלום לעצמו את פילגשי אביו לאור יום ולעיני ישראל, חלק מהמרד שמרד בדוד המלך.

מאחר שזכיתי לשמש את רבי חיים שנים רבות, המשיך הרב יגן וסיפר: העזתי פעם אחת לשאול אותו: "השמועה אומרת שהרב הולך להתפלל במערת אבשלום. כלום נכון הדבר, והרי היה אבשלום רשע גדול?!"

ענה רבי חיים שמואלביץ ואמר: "אני הולך להתפלל בכותל ובקבר רחל וגם במערת אבשלום. במערת אבשלום אני לא מדבר עם אבשלום, אני מדבר עם הקב"ה ומתחנן לפניו."

אבשלום היה רשע גדול וגרם לדוד המלך סבל רב מאד וביזיונות נוראים. דוד יכול היה בנקל להרוג את אבשלום, אך הוא לא רצה להרוג את בנו, על אף שהבן הזה המריד את ישראל נגדו, רדף אחריו להרוג ולקח את פילגשו. דוד המלך לא אבה בשום פנים ואופן להרוג משום שלאב יש רחמים על בנו.

בעיצומה של המלחמה הקשה והעקובה מדם בין המורדים אשר עם אבשלום לבין האנשים הנאמנים לדוד, מצאו אנשי דוד את אבשלום תלוי בשער על עץ האלה בין השמים לארץ. ועל אף שדוד המלך ציווה לא לפגוע באבשלום, תקע יואב בלבו של אבשלום שלושה שבטים, ואחר המיתוהו נושא כלי יואב.

הבן המורד הרשע, שלקח לעצמו את פילגשי אביו, שרדף אחר אביו להרגו - מת! המלחמה הסתיימה. שוב אין דוד המלך צריך להימלט על נפשו. כאשר באו לבשר את הבשורה הטובה הזאת לדוד, "וירגז המלך ויעל על עליית השער ויבך וכה אמר בלכתו בני אבשלום, בני בני אבשלום, מי ייתן מותי אני תחתך, אבשלום בני בני... ותהי התשועה ביום ההוא לאבל לכל העם, כי שמע העם ביום ההוא לאמר נעצב המלך על בני... והמלך לאט את פניו ויזעק המלך קול גדול בני אבשלום, אבשלום בני בני..."

הגמרא מספרת, שכאשר מת אבשלום הורידוהו למדור שביעי בגיהנום. אין אנחנו יכולים לתאר לעצמנו עד כמה נורא ואיום הוא ענשה של גיהנום. משה רבנו, עבד ה' גדול הנביאים - נמלא חרדה איומה והחלו ידיו לרטוט, כאשר הראהו ה' את הגיהנום לפני פטירתו.

הרמב"ן כותב ב'שער הגמול' שאם היו גוזרים על אדם שעה בגיהנום או שבעים שנה ייסורי איוב, היה האדם מעדיף שבעים שנה של ייסורי איוב ולא שעה אחת בגיהנום.

שמונה פעמים זעק דוד המלך "בני" ובכל פעם שזעק העלה את אבשלום למדור גבוה יותר, עד שהוציאוהו משבעת מדורי גיהנום והביאוהו לגן עדן.

רבי חיים שמואלביץ התפלל אל ה' במערת אבשלום: "רבונו של עולם, כמה חטא אבשלום לדוד אביו וכמה רדפו? ומה עשה דוד המלך? - התאבל עליו, התפלל עליו וזעק: 'בני אבשלום בני...' להוציאו משבעת מדורי הגיהנום הנורא ולהביאו לגן עדן.

כלום אנחנו גרועים מאבשלום?! הן אנו בניך אהוביך, אף אם חטאנו ופשענו - הצל אותנו, אבא... יום הדין מתקרב, בסכנה גדולה אנחנו, אנא הצל אותנו, אבינו מלכנו..."

תפילותיו של רבי חיים שמואלביץ - סיים הרב יגן ברגש עז - שינו אצלי את כל התפילה לקראת יום הדין.

הבא להיטהר מסייעין אותו

באחת השנים, כאשר הייתי מאושפז בבית החולים, לדאבוני הרב הייתי מוגבל בפעולותיי ונוקקתי לעזרה פיזית רבה בפעולות שונות שהיה עלי לבצע. לשם כך שהה לצדי כל הזמן מלווה מבני המשפחה, מתלמידי, או מזכירי המסור, שהם סייעו לי בפעולות אלו.

אולם, באחד הימים ארע שנותרתי לבדי למספר דקות כיון שמזכירי היקר היה באמצע תפילה בחדר הסמוך, ובאותן דקות ממש ניגשו אליי אחיות בית החולים וביקשו לטפל בי.

סירבתי כמובן לכך שנשים תיגענה בי, וכיון שכאמור לא היה איש לצדי שיסייע לי במקומן, וגם לא הואילו דברי שתוך מספר רגעים ישוב מלווי המסור, ביקשתי מאחת מהאחיות שתתקשר לאשתי ותאמר לה שתשלח מיד בחורים מהישיבה שידאגו לי.

אולם האחות סירבה להתקשר לאשתי, ועל כן ביקשתי מהאחיות שלכל הפחות תואלנה לקרוא לאח בית החולים שהוא יטפל בי, ולא הן. אך גם לדבר זה לא הסכימו האחיות, מכיון שהיה זה יום ראשון בשבוע, וביום זה בצרפת ישנם פחות אנשי צוות בשטח.

כיון שראיתי שקול זעקותיי גם הוא לא עוזר לי להבריח את האחיות מחדרי והן מתעקשות לטפל בי בעצמן, קראתי לאחת האחיות ואמרתי לה: "אני רוצה לדבר איתך."

אינני יודע מה עלה בדעתה של האחות לשמע בקשתי המוזרה, אולם כל שעלה בדעתי היה רק המחשבה על מרים הנביאה אחות משה ואהרון, רצונותיי.

חשתי שיד ה' הייתה בכך שפניתי דווקא לאחות זו, וסיפרתי לה דווקא את הסיפור הזה על מרים הנביאה. וכיון שראיתי את חששה הגדול ואת בהלתה מדבריי, המשכתי ואמרתי לה: "אם תגעי בי - יקרה לך מה שקרה למרים הנביאה שלקתה בצרעת!"

האחות שמעה ונבהלה עוד יותר, ומיד קראה לאחות השנייה וביקשה ממנה לצאת מן החדר. לא ארכו הרגעים ובחדרי הופיע אח בית החולים שטיפל בי כנדרש על פי הלכות הצניעות, ומאותו יום אחיות בית חולים לא הוסיפו עוד להתוכח עימי על הדבר וכיבדו את רצונותיי.

כיון שראיתי שקול זעקותיי גם הוא לא עוזר לי להבריח את האחיות מחדרי והן מתעקשות לטפל בי בעצמן, קראתי לאחת האחיות ואמרתי לה: "אני רוצה לדבר איתך."

אינני יודע מה עלה בדעתה של האחות לשמע בקשתי המוזרה, אולם כל שעלה בדעתי היה רק המחשבה על מרים הנביאה אחות משה ואהרון, רצונותיי.

במרה מפטירין



הפטרת השבוע:

"שובה ישראל". (הושע יד. מיכה ז)

הקשר לשבת: הפטרה זו מפטירין בשבת שבין ראש השנה ליום כפור, כיון שמדובר בה על ענין התשובה, וימים אלו הנקראים 'עשרת ימי תשובה', הם ימי רצון המסוגלים לתשובה.



נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

דיבור שגורם להרג נפשות

המרגל בחברו עובר בלא תעשה, שנאמר, "לא תלך רכיל בעמך" ועוון גדול הוא, וגורם להרוג נפשות רבות מישראל. לכך נסמך לו, "לא תעמד על דם רעך". צא ולמד, מה ארע מרכילותו של דואג האדומי, שנהרגה על ידי זה כל נוב עיר הכהנים.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א



המשימה - להכין כתב הגנה

הפטרות שבת תשובה פותחת בפסוק (הושע יד, ב) "שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך" עוד נאמר בענין זה (תהלים צ, ג) "שובה ה' עד מתי והנחם על עבדיך". המתבונן יראה שהלשון 'שובה' נאמר גם על עם ישראל וגם על הקב"ה, ולכאורה כיצד יתכן לומר שעל ה' לחזור בתשובה, הרי כל מעשיו צדק ומשפט ומדוע לשון תשובה נאמרה בו.

ונראה לומר, כאשר בני ישראל חוטאים ושבים לחטוא פעם אחר פעם, הקב"ה אינו ממחר להיפרע מהם ולהענישם אלא מאריך אפו מתוך תקווה שבניו יתעוררו מתרדמתם וישבו ממעשיהם הרעים, וזוהי הלשון האמורה בפסוק "הנחם על עבדיך", היינו הקב"ה אינו ממחר להעניש את בניו, מתוך שהוא מתנחם בעובדה שיבוא יום ובניו ישובו לפניו, אך כאשר מידת הדין מתגברת ומבקשת מה' להעניש את בניו, אזי מאחר והכף כבר מזמן הוכרעה לרעתם, הרי שלקב"ה אין מה להשיב כנגד מידת הדין ומשום כך הוא ממחר להעניש את בניו.

וזהו לשון תשובה האמורה על הקב"ה, הקב"ה מכיר בזה שהיה לו להעניש את בניו מיד לאחר חטאם מבלי לחכות לתשובתם מאחר והיא מתמהמהת ומאחרת לבוא, אך היות וה' מכיר בצדקת טענתה של מידת הדין, הוא שב וחוזר בו מהחלטתו הראשונה שלא להעניש את ישראל, ועל כן מחפש הוא דרך להיפרע מהם על מנת לרמוז להם שהגדישו את הסאה ועליהם לחזור בתשובה.

נאמר בהפטרות שבת תשובה (הושע יד, ג) "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'", ונראה לבאר, שמכיון שהאדם אינו יודע מתי הוא עתיד לעזוב את העולם, על כן עליו לקחת דברים אל ליבו ולשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך. וזהו שאמרו חז"ל (אבות ב, י) שוב יום אחד לפני מיתתך, ובהיות שאין האדם יודע מתי נשמתו עתידה לעזוב את גופו, נמצא שכל ימיו צריכים להיות בתשובה.

לדאבון לב מצינו אנשים רבים שהיו חזקים ובריאים מבלי שסבלו מבעיות בריאותיות, והנה ביום בהיר אחד לפתע פתאום עזבו את העולם. וכשם שאדם אוהב להכין עצמו לפני מאורע חשוב על מנת להגיע אליו מוכן ומוזמן, שיהיה לבוש כראוי ויידע לומר את המילים המתאימות הצריכות להיאמר במאורע זה, כך גם בעומדו לפני בית דין של מעלה ירצה להיות מוכן וראוי לעמוד בדין זה. ומה גדולה תהא הבושה של אדם שלא הכין עצמו מבעוד מועד אלא בא לעולם האמת כשידי מליאות עבירות, הרי זה כאדם העומד לפני קבוצת שופטים העומדים להרשיעו, אך הוא לא הכין לעצמו כתב הגנה שבכוחו להצילו מגזר הדין.

חובה עלינו לנצל שבת מיוחדת זו הנקראת שבת תשובה אשר בה מצויים אורות שבעה ימים של בריאת העולם, על מנת לשוב לה' יתברך ולתורתו.

חזק וברוך

על מידות שבין אדם לחברו



הגמרא (ראש השנה טז, א): "בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בחג נידונים על המים, בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון שנאמר היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם"

שואלת הגמרא, מה הכוונה "כבני מרון"? ומבארת הגמרא שלושה פירושים:

פירוש ראשון: "כחיילות של בית דוד" - הצבא של דוד המלך היו הולכים אחד אחד מיומנים למלחמה - כך בראש השנה אנו עוברים לפניו כבני מרון אחד אחד, כאותם גדולים וחשובים.

פירוש שני: "כמעלות בית חורון" - הר גבוה, שבגובהו יש שביל, בו אפשר לעבור רק אחד אחד, כך ממש בראש השנה עוברים לפני הקב"ה זה אחר זה.

פירוש שלישי: "כבני אימרנא" - כצאן שעוברים אחד אחד במעשר בהמה. כאשר מעשרים את הצאן, הן עוברות דרך דלת צרה שרק אחד יכול לעבור, סופרים תשעה בהמות ואת העשירי מסמנים בפס אדום כסימן שהוא נבחר למעשר.

שאל רבי שבתאי יודלביץ ז"ע - אינני מבין,

וכי כדי להסביר שכל אחד עובר לחוד צריך שלושה משלים? "כחיילות", "כמעלות בית חורון", "כבני אימרנא", אתמהה?!

וכדרכו הסביר זאת בהקדם סיפור על סוחר גדול שנסע ליום השוק והשקיע שם את כל כספו ברכישת

סחורה יקרה וגם כספי הלוואות שחברים נתנו לו, הוא החליט להסתכן ולעבור בגניבה את הגבולות כדי להיפטר מהמכס על הסחורה וכך יוכל להתעשר.

הוא לא נח ולא שקט עד שמצא עגלון המוכן לעבור איתו את הגבול. הוא סידר את כל תוכניות הבריחה - מסלולי הנסיעה לשעות לילה שאין אור של ירח, ולילות שאין חייילים רבים ליד הגבול וכו'. והנה הגיע הלילה המיועד, הסוחר העמיס על העגלה את כל סחורתו היקרה, ושניהם, הסוחר והעגלון, עלו על העגלה.

מיד בתחילת הנסיעה - העגלון מבחין כי בעל הבית הסוחר היושב על הכסא - ידיו ורגליו רועדים... שאל אותו העגלון בלגלוג: "מה אתה רועד, הרי יש עוד יותר מחמש שעות עד שנגיע ליעד, מה הפחד שלך כאן ליד הבית?"

ענה לו הסוחר: "למה שלא אפחד, אני עושה חשבון פשוט, אם אצליח במשימתי, איזה עושר ימלא את כיסי, ההון האישי שלי יהיה פי עשרה ממה שהשקעתי, וממחר - אחיה חיי עושר וכבוד, מה נפלא! אבל אם חס ושלום לקראת עלות השחר ניפגש חלילה בשוטר הגבולות שיכריז 'עצור!' 'הרם יידיים!' אז הסחורה תוחרם, פרוטה לא אראה ממנה, ואת עצמי אפגוש בבית הסורים, בעלי חובות ירדפו את משפחתי וכו', א"כ למה שלא ארעד, בעוד כחמש שעות אני על פתח עושר או על פי תהום ואיך לא ארעד?"

בינתיים, הם נסעו ונסעו, הגיע חצות לילה, החלו כבר להיכנס ביער, חצו את הגבול, ואז רואה הסוחר שהעגלון רועד קמעה. שואל אותו הסוחר:

"עגלון, עגלון, מדוע אתה רועד?" משיב לו העגלון: "שמע נא, בסך הכל אני גם בן אדם, ואנו מתקרבים לרגעים קשים ומסוכנים, נכון שאין לי סחורה פרטית, אבל לא נעים לשבת חודש בבית סוהר, וגם העגלה והסוסים שייטלו ממני לא באו לי בחינם..."

בלב דופק, ממשכיכם הם לנסוע פנימה במעבי היער בין השבילים המוכנים מראש, והם שניהם רועדים... קילומטר ועוד קילומטר מתוך פחד וספק מהעומד לקרות. אך מה הם רואים בבירור: כי ה'סוסים' אינם רועדים, לא מבינים כלום, הפחד השורר כל כך לא מדבר אליהם כלום, ה'סוס' נשאר בעל חיים לפני הגבול, בתוך הגבול ולאחריו, נשאר כמו קודם...

איי! המשיך המגיד רבי שבתאי ואמר בניגונו הידוע: הנה כל זאת מרומזת ואומרת הגמרא בשלושת הדוגמאות: הסוג הראשון, יש יהודי שלקראת ימים הנוראים מתחיל לרעוד, עוד בשבת מברכים כאשר מכריזים "ראש חודש אלול" הוא כבר מתחיל לרעוד "כחיילות בית דוד", שאינם עוברים סתם כך, אלא מתאמנים קודם, משקיעים כוח ומאמץ זמן רב עוד לפני המפקד המכריע.

ויש סוג שני, שעד ראש השנה הוא חלש ביראת שמים, אבל כאשר בא ראש השנה מתחיל לרעוד "כמעלות בני חורון" כי כאשר צועדים בשביל המסוכן כאשר משני הצדדים תהום, רועדים, פוסעים ועוברים אדם אחרי חברו - בפחד. כמו כן, בשעה שעוברים לפני המשפט, ביום המשפט הפחד שורר. אבל, יש סוג שלישי, יהודים הדומים "לאותם כבשים שקטים צוהלים ומתרוצצים שנכנסים בפתח וסופרים אותם אחד אחד ואינם מבינים כלום, אוי, הכבש העשירי לא יודע כי בעל הבית סימן לו פס אדום על גבו, הוא תיכף יובל לשחיטה..."

"בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמון כמה יעברון וכמה יבראון מי יחיה ומי ימות" - קו חיים על הגב וחס ושלום להיפך פס אדום - "ומי ימות". היכן השכל שלך? הקב"ה יושב בראש השנה על כסא דין.

אך המשפט לא הגיע בפתאומיות, "כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף" - הנשר הזה הוא רחמן על בניו ואינו בא לקינו בפתע פתאום, אלא מקשקש מאילן לאילן ומסוכה לחברתה כדי שיעורו בניו ויהא בהם כוח לקבלו. כך הקב"ה דופק לנו כל חודש אלול בשופר, עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, לעוררנו לקראת ראש השנה - כאשר נפתחים ספרי חיים ומתים.

מתורתו של אליהו הנביא זכור לטוב

זכור לטוב

ומנין לצדקה שהיא מביאה את האדם לחיי עוה"ב, שנאמר (תהלים א) "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים" וגו', ונאמר (שם כ"ו) "אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת". נאמר אשרי בתורה ואשרי בצדקה, מה אשרי האמור בתורה הוא בן עוה"ב אף אשרי האמור בצדקה הוא בן עולם הבא.

ומנין לצדקה שהיא שוותה לתורה, שנאמר בתורה (ויקרא כ"ו) "אם בחקתי תלכו", ונאמר בצדקה (משלי ח) "ה' קנני ראשית דרכו", בתורה הוא אומר (ויקרא כ"ו) "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם", ובצדקה הוא אומר (ישעיה ל"ב) "והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם וישב עמי בנוה שלום ובמשכנות מבטחים ובמנוחות שאננות". ו

מנין שהתורה נמשלה לצדקה ושוותה לה, אלא לפי שאין לך מדה טובה שברא הקב"ה בעולמו גדול מן התורה, שנאמר (משלי ד) "סלסלה ותרוממך תכבדך כי תחבקנה תתן לראשך לוית חן עטרת תפארת תמגנך", אף התורה עצמה אינה נדמית אלא לצדקה שנאמר (דברים ו) "וצדקה תהיה לנו" וגו'.

ומנין לצדקה שהיא ממחרת ימות בן דוד וימות הגאולה שנא' (ישעיה נ"ו) "שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות". ומנין לצדקה שהיא מעלה את הנשמה ומושיבה ונותנה תחת כסא הכבוד, שנאמר (שם ל"ג) "הולך צדקות ודובר מישרים וגו' הוא מרומים ישכון מצדות סלעים משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים מלך ביפיו תחזינה עיניך".

ואף הקב"ה משתבח בצדקה שנא' (ישעיה ה) "והאל-הקדוש נקדש בצדקה". ואף כסא הכבוד נשתבח בצדקה שנאמר (תהלים צ"ז) "צדק ומשפט מכון כסאו".

גדולה צדקה שמצלת את האדם מדרך המיתה, גדולה צדקה שמארכת ימיו ושנותיו של אדם, גדולה צדקה שהיא מביאה את האדם לחיי העולם הבא, גדולה צדקה ששוותה לתורה, גדולה צדקה שהתורה שוותה לה, גדולה צדקה שהיא ממחרת יום בן דוד וימות גאולתנו, גדולה צדקה שהיא מעלה את הנשמה ומושיבה ונותנה תחת כסא הכבוד.

ומנין שהצדקה מצלת את האדם מדרך המוות, שנאמר (משלי י"א) "לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות". בוא וראה שבמידה שאדם מודד - בה מודדין לו; אדם נותן צדקה בעוה"ז ומתכוין עליו שיחיה העני ולא ימות, אף הקב"ה מתכוין על הנותנה שיחיה ולא ימות. ומנין אתה אומר שכל מי שספק בידו לעשות צדקה ואינו עושה ולקיים נפשות ואינו מקיים גורם מיתה לעצמו, שנאמר (שמואל א, כ"ה) "ויען נבל וגו' ולקחתי את לחמי ואת סבתי אשר טבחת לגוזזי ונתתי לאנשים אשר לא ידעתי אי מזה המה", ומיד נענש שנאמר (שם) "ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימות".

ומנין שהצדקה מארכת ימיו ושנותיו של אדם, שנאמר (דברים ל) "כי הוא חייך ואורך ימך", ואומר "עץ חיים היא למחזיקים בה" (משלי ג). ועוד שהרי ק"ו היא, ומה מצוה הקלה שבקלות שבתורה מהו אומר בה (דברים כ"ב) "למען ייטב לך והארכת ימים", ק"ו לצדקה שהיא מצוה חמורה שבתורה על אחת כמה וכמה.

אבותינו הראשונים מפני מה זכו לעוה"ז ולימות בן דוד ולעוה"ב מפני שנהגו את עצמם בצדקה. אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן דוד ושלמה בנו, לא נשתבחו אלא בצדקה.

אברהם מנין, שנאמר "כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" (בראשית י"ח). יצחק לא נשתבח אלא בצדקה מנין, שנא' (שם כ"ו) "ויזרע יצחק בארץ ההוא" וגו', ואין זריעה אלא צדקה שנאמר (הושע י) "זרעו לכם לצדקה". יעקב לא נשתבח אלא בצדקה מנין, שנאמר (בראשית ל"ב) "קטנתי מכל החסדים" ואין קטנתי אלא מעט, ואין מעט אלא צדקה שנאמר (משלי ט"ז) "טוב מעט בצדקה".

אהרן ומשה לא נשתבחו אלא בצדקה מנין, שנאמר (מלאכי ב) "תורת אמת היתה בפיהו", ואין אמת אלא צדקה שנאמר (תהלים פ"ה) "אמות מארץ תצמח וצדק משמים נשקף". דוד לא נשתבח אלא בצדקה מנין, שנאמר (ש"ב ח) "ויהי דוד עושה משפט וצדקה". שלמה לא נשתבח אלא בצדקה מנין, שנאמר (תהלים ע"ב) "וצדקתך לבן מלך".

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

בכל מוצאי שבת-קודש היה כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א עורך סעודת מלוה מלכה בביתו. למסיבה זו היה מזמין את יהודי העיר, ולאחר תפילת ערבית של מוצאי שבת היו מתחילים לשיר ולזמר.

כ"ק הצדיק רבי חיים היה לוקח את כינורו, ומתחיל לשיר את המזמורים שכתב סבו הקדוש. כך היה שר ומזמר ומנגן בהתלהבות ובהתרוממות הרוח, במשך שעות ארוכות, מבלי שהרגיש כלל בזמן החולף ומבלי לחוש עייפות כלשהיא.

הקהל שלידו היה נסחף בהתלהבות ובשמחה, וחש כי הנשמה היתירה של שבת קודש נשאר בקרבו, כמו ממאנת להיפרד מהם בצאת השבת.

באחת ממסיבות מלוה מלכה, התלהב הרב מאד, ושר את אותו פיוט שוב ושוב, כל ליל מוצאי שבת. כשסיים, אמר לנוכחים: "עייפתי, וכדאי מאד שתלכו לישון". אלא שכבר השעה היתה שעת בוקר מוקדמת, והנוכחים הזכירו לו שכבר הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

לאחר התפילה שאלו האנשים את רבי חיים, מה היה פשר הדבר שהוא ניגן את אותו ניגון כל הלילה? אולם הרב לא השיב להם. לאחר שהשואלים הפצירו בו מאוד, אמר להם רבי חיים: אם תשאלו אותי פעם נוספת, לא ארשה לכם יותר להתאסף אצלי במוצאי שבת קודש.

ואכן, הקהל ביקש ממנו סליחה ושוב לא שאלו אותו בענין זה, כיון שידעו שמעשיו של הצדיק נפעלים על פי עניינים נשגבים מאוד שאין לנו השגה בהם.

שירה תציל ממות

באחד ממוצאי שבת קודש, יצא רבי חיים פינטו זיע"א מביתו עם הגבאי שלו, בדרך הם פגשו את מר קרושי ורבי חיים ביקש ממנו שיצטרף אליו. השלשה נכנסו לביתו של יהודי פלוני, שם מצאו אנשים אומרים תהילים בבכיות ליד מיטת חולה שגסס. לשאלת רבי חיים זיע"א על מה זה, ענו לו כי אותו אדם בלע קוץ, הקוץ נתקע בגרונו והוא עומד למות.

בנו של מר קרושי סיפר לי שרבי חיים זיע"א לא הראה כל סימני דאגה, הוא הודיע לבני הבית בנחרצות: "עדין לא הגיע זמנו למות".

לאחר מכן ביקש הצדיק ממר קרושי שישב לידו וישיר ביחד עמו פיוטים קדושים. והנה כשהתחילו שניהם לשיר, החל החולה להקיא, הוא הקיא זמן רב עד שהקוץ יצא מגרונו.